

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในบรรดากฎหมายที่บัญญัติให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานของรัฐในการดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อนำตัวผู้ที่กระทำความผิดกฎหมายอาญามาลงโทษ ไม่ว่าจะเป็นการจับ การค้น การสอบสวน การฟ้องคดี และการพิจารณาพิพากษาคดี ล้วนแต่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน บรรดากฎหมายต่างๆ เหล่านี้ จึงจำเป็นต้องบัญญัติขอบเขตการใช้อำนาจของรัฐไว้อย่างชัดเจน เพื่อเป็นการรักษาไว้ซึ่งหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยในกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้น การดำเนินคดีอาญาขึ้นเจ้าพนักงานถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะเป็นขั้นตอนแรกในการกลั่นกรองผู้ที่จะต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งผลของการดำเนินคดีในชั้นเจ้าพนักงานนี้อาจยุติได้โดยไม่จำเป็นต้องยื่นฟ้องผู้ต้องหาเป็นคดีต่อศาล ดังนั้น การดำเนินคดีอาญาในชั้นเจ้าพนักงานจึงเป็นขั้นตอนสำคัญในการรักษาความยุติธรรมเบื้องต้น ให้แก่ทั้งผู้เสียหายและผู้ต้องหา กระบวนการสอบสวนทั้งหลายจึงต้องเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อการค้นหาคำความจริงว่าผู้ต้องหามีการกระทำความผิดหรือเป็นผู้บริสุทธิ์ มิใช่เพียงแต่การพิสูจน์ความผิด¹ จนละเอียดต่อการเอาใจใส่ต่อสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล และในขณะเดียวกันก็ต้องไม่คำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลจนไร้ขอบเขตอันเป็นผลให้ละเลยถึงเรื่องการควบคุมอาชญากรรม

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันได้เกิดมีปัญหาน่าสนใจเกี่ยวกับอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือที่เรียกโดยย่อว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนข้อเท็จจริงกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ซึ่งผู้ถูกกล่าวหา มิใช่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ที่สมควรจะได้รับการพิจารณากล่าวถึง กล่าวคือ

¹ สุริดา กาญจนะวงศ์. (2550). การดำเนินคดีอาญาชั้นเจ้าพนักงาน. หน้า 1.

มาตรา 89/1 วรรคสอง² ที่บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถใช้ดุลพินิจเรียกสำนวนการสอบสวนที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ถูกกล่าวหามาพิจารณาหรือไต่สวนข้อเท็จจริงใหม่ได้ และมาตรา 89/3 วรรคสอง³ ซึ่งได้บัญญัติให้อำนาจกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีที่ไม่เห็นด้วยกับความเห็นของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการในการดำเนินการดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสามารถเรียกสำนวนการสอบสวนดังกล่าวมาดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงใหม่ได้

เมื่อนำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 89/1 วรรคสอง และมาตรา 89/3 วรรคสอง ดังกล่าวมาพิจารณาประกอบกับหลักปฏิบัติของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จะเห็นได้ว่าโดยปกติแล้วเมื่อพนักงานอัยการรับสำนวนคดีอาญาจากพนักงานสอบสวนที่ดำเนินการสอบสวนเสร็จแล้ว พนักงานอัยการต้องทำการกลั่นกรองพยานหลักฐานแล้วทำการพิจารณาสั่งคดีต่อไป หากพนักงานอัยการสั่งฟ้องคดี คำสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการก็จะเป็นที่สุดทันที โดยพนักงานอัยการก็จะนำตัวผู้ต้องหามาฟ้องคดีต่อศาลต่อไป แต่หากว่าพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดี สำหรับในต่างจังหวัดต้องส่งเรื่องต่อไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับในกรุงเทพมหานครนั้น ต้องส่งเรื่องต่อไปยังผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เพื่อที่บุคคลเหล่านั้นจะได้ทำการพิจารณากลั่นกรองคำสั่งไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการอีกชั้นหนึ่งก่อน ซึ่งหากผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เห็นด้วยกับคำสั่งไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการ หรือถ้าในกรณีที่มีความเห็นแตกต่างกับคำสั่งไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการ ก็ต้องส่งเรื่องต่อไปยังอัยการสูงสุดเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดคดีเป็นคนสุดท้าย ซึ่งหากอัยการสูงสุดเห็นชอบด้วยกับคำสั่งไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการ คำสั่งไม่ฟ้องคดีดังกล่าวก็จะเป็น “คำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี” โดยผลของคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีนั้นก็คือ จะห้าม

² มาตรา 89/1 วรรคสอง บัญญัติว่า “กรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ถูกกล่าวหา ให้รายงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ กรณีดังกล่าวคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจเรียกสำนวนการสอบสวนพร้อมพยานหลักฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้องจากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาพิจารณาหรือไต่สวนข้อเท็จจริงใหม่ก็ได้”.

³ มาตรา 89/3 วรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่เห็นด้วยกับความเห็นของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการตามวรรคหนึ่ง ให้สั่งการอย่างใดอย่างหนึ่งหรืออาจเรียกสำนวนการสอบสวนมาดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงใหม่ก็ได้ โดยให้ถือว่าการดำเนินการของพนักงานสอบสวนไม่เสียไปและถือเป็นสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้”.

มิให้สอบสวนผู้ต้องหาในเรื่องเดียวกันนั้นอีก⁴ ซึ่งการห้ามมิให้มีการสอบสวนบุคคลนั้นในเรื่องเดียวกันนั้นอีกนี้เป็นไปตามหลักการห้ามดำเนินคดีอาญาซ้ำ หรือหลัก ne bis in idem⁵ นั่นเอง ซึ่งมีผลทำให้ประชาชนผู้ตกเป็นผู้ต้องหาไม่ต้องได้รับความเดือดร้อนมากกว่าหนึ่งครั้งจากการใช้มาตรการบังคับระหว่างสอบสวนในการกระทำความผิดเพียงครั้งเดียว

จึงเป็นที่เห็นได้ว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 89/1 วรรคสอง และมาตรา 89/3 วรรคสอง ดังกล่าวนั้นอาจมีปัญหาขัดกับหลักการห้ามดำเนินคดีอาญาซ้ำที่มีอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังที่ได้กล่าวมาแล้วได้หากว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตัดสินใจดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงใหม่ภายหลังจากที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีแล้ว โดยในการใช้อำนาจของพนักงานอัยการเพื่อดำเนินคดีกับผู้ต้องหานั้น ถือว่าการกระทำของพนักงานอัยการเป็นการกระทำแทนรัฐ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือพนักงานอัยการถือเป็นตัวแทนของรัฐนั่นเอง ดังนั้น การห้ามสอบสวนในเรื่องที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องเสร็จสิ้นไปแล้ว จึงเป็นการห้ามรัฐใช้อำนาจต่อบุคคลผู้ต้องหาเป็นครั้งที่สองนั่นเอง กล่าวคือ เมื่อพนักงานอัยการได้มีคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องผู้ต้องหาเสร็จสิ้นไปแล้ว “รัฐ” จะไม่สามารถหรือไม่มีอำนาจนำข้อหาที่พนักงานอัยการได้สั่งคดีเสร็จสิ้นไปแล้วนั้นกลับมาใช้เพื่อสั่งฟ้องผู้ต้องหาซ้ำได้อีก และเนื่องจากกฎหมายสากลถือว่าพนักงานอัยการได้ทำหน้าที่ “กึ่งตุลาการ” ในการพิจารณาสั่งเนื้อหาของสำนวนคดีความของรัฐไปแล้ว รัฐจึงไม่อาจทบทวนดุลพินิจของตนด้วยการใช้อำนาจสั่งคดีเป็นครั้งที่สองได้ ไม่ว่าจะเป็นโดยวิธีโอนสำนวนให้หน่วยงานอีกหน่วยเป็นผู้สั่งก็ตาม⁶

บทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 147 ที่กำหนดห้ามมิให้มีการสอบสวนในเรื่องเดียวกันใหม่ภายหลังจากอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีเสร็จสิ้นไปแล้วนั้น บัญญัติขึ้นก็เพื่อเป็นหลักประกันให้แก่ผู้ต้องหามิให้ต้องถูกเจ้าพนักงานสอบสวนซ้ำแล้วซ้ำเล่าไม่มีที่สิ้นสุดเพื่อจะคุ้มครองเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาในชั้นสอบสวนมิให้ต้องได้รับความเดือดร้อนสองครั้งในการกระทำเพียงครั้งเดียวตามหลักการห้ามดำเนินคดีอาญาซ้ำ⁷

⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 145 ประกอบมาตรา 147.

⁵ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2556). *ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับอ้างอิง* (พิมพ์ครั้งที่ 14). หน้า 260.

⁶ ประวิทย์ มะกรวัฒนะ. (2555, 26 มกราคม). “Double Jeopardy” หลักใหม่ในกฎหมาย ป.ป.ช. หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน. หน้า 7.

⁷ สุริดา กาญจนะวงศ์. เล่มเดิม. หน้า 67.

คณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น แม้จะเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญและกฎหมาย โดยเป็นองค์กรของรัฐที่มีสถานะพิเศษ ที่ได้รับหลักประกันให้สามารถปฏิบัติภารกิจหน้าที่ได้โดยอิสระ โดยไม่ต้องถูกแทรกแซงจากองค์กรของรัฐอื่นหรือสถาบันการเมืองอื่น แต่อย่างไรก็ตาม ป.ป.ช. นั้นก็ยังถือว่าเป็นเพียงองค์กรที่ตั้งขึ้นมาเพื่อกระทำแทนรัฐหรือกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งก็คือเป็นตัวแทนของรัฐในการดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมาย ซึ่งก็เป็นเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการที่ต่างก็ถือว่าเป็นตัวแทนของรัฐด้วยเช่นเดียวกัน ฉะนั้น ในการที่องค์กรของรัฐจะใช้อำนาจรัฐกับบุคคลหนึ่งบุคคลใดได้นั้นก็ควรเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสมด้วย มิใช่มุ่งเพียงแต่จะเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษให้ได้เท่านั้น การที่กฎหมายไปกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถที่จะเอาสำนวนที่รัฐได้เคยสั่งไม่ฟ้องเสร็จสิ้นและถือว่าผู้ต้องหาได้พ้นผิดไปแล้วกลับมาดำเนินการใหม่เพื่อเอาผิดกับผู้ต้องหาใหม่อีกครั้งหนึ่งได้ โดยไม่ได้คำนึงถึงหลักห้ามดำเนินคดีอาญาซ้ำ อันเป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อประชาชนที่ต้องตกเป็นผู้ถูกระทำจากรัฐ ทำให้ประชาชนต้องได้รับผลกระทบต่อหลักประกันสิทธิและเสรีภาพอันเป็น การพิชิตวัตถุประสงค์ของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เป็นกฎหมายที่ต้องการจะคุ้มครองสิทธิ⁸ และผลของการกระทำดังกล่าว ทำให้มีโอกาสดต่อการที่รัฐจะถูกกล่าวหาได้ว่า รัฐใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการกลั่นแกล้งประชาชนผู้ตกเป็นผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งอาจนำไปสู่การปัญหาของการเสื่อมศรัทธาของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม

นอกจากปัญหาการดำเนินคดีอาญาซ้ำของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีเสร็จสิ้นแล้วดังกล่าว อีกปัญหาหนึ่งที่จะได้รับการกล่าวถึงเช่นกัน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ก็คือ

มาตรา 89/1 วรรคสาม⁹ ซึ่งบัญญัติให้อำนาจแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงไปพร้อมๆ กับการดำเนินการของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในเรื่องเดียวกันได้

⁸ คณิศ น.นร. ก (2555). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (พิมพ์ครั้งที่ 8). หน้า 448.

⁹ มาตรา 89/1 วรรคสอง บัญญัติว่า “การดำเนินการของพนักงานสอบสวนตามวรรคหนึ่ง ย่อมไม่ตัดอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเอง หรือมอบหมายให้พนักงานไต่สวนเข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนก็ได้”.

การดำเนินการของพนักงานสอบสวนตามวรรคหนึ่งของมาตรา 89/1 ก็คือ การที่พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นเอง¹⁰ จะเห็นได้ว่า ในการทำสำนวนสอบสวนคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น กฎหมายจะกำหนดไว้เลยว่าสำนวนการสอบสวนในเรื่องเดียวกันต้องมีเพียงจำนวนเดียวเท่านั้น โดยจะมีพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ เป็นผู้ที่จะรวบรวมพยานหลักฐานและทำสำนวนคดีพร้อมทั้งความเห็นเสนอต่อพนักงานอัยการเพื่อส่งคดีต่อไป¹¹ การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดให้มีพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบสำนวนเพียงคนเดียวก็เพราะเพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการปฏิบัติหน้าที่ซ้ำซ้อนกันของพนักงานสอบสวน ไม่เช่นนั้นแล้วหากปล่อยให้พนักงานสอบสวนหลายหน่วยงานต่างคนต่างทำหน้าที่ดำเนินการสอบสวนในเรื่องเดียวกัน ย่อมเป็นการทำให้ผู้ต้องหาได้รับความเดือดร้อนในเรื่องเดียวกันหลายครั้งได้ เนื่องจากจะต้องถูกสอบสวนซ้ำแล้วซ้ำอีก ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนหลัก “บุคคลจะไม่เดือดร้อนหลายครั้งในเรื่องเดียวกัน” สิทธิและเสรีภาพของบุคคลจะต้องได้รับความกระทบกระเทือนซ้ำแล้วซ้ำอีก เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา 89/1 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แล้วจะเห็นได้ว่า ในส่วนที่กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถที่จะมอบหมายให้พนักงานได้ส่วนเข้าร่วมสอบสวนคดีกับพนักงานสอบสวนในการดำเนินการสอบสวนคดี พนักงานสอบสวนจึงต้องมีหน้าที่ร่วมมือกับพนักงานได้ส่วนของ ป.ป.ช. ในการสอบสวนคดี กรณีนี้ย่อมไม่ เป็นปัญหา แต่ในส่วนที่กฎหมายกำหนดว่า การดำเนินการสอบสวนคดีของพนักงานสอบสวนนั้น ไม่ไปตัดอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการได้ส่วนข้อเท็จจริงเอง จะเห็นได้ว่า แม้คดีนั้นจะอยู่ในระหว่างการดำเนินการสอบสวนและทำสำนวนคดีของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ อยู่แล้วก็ตาม แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็สามารถที่จะดำเนินการได้ส่วนข้อเท็จจริงในลักษณะต่างคนต่างทำกับพนักงานสอบสวนในเรื่องเดียวกันได้อีก ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้ย่อมเป็นการคุกคามสิทธิและเสรีภาพของบุคคลผู้ถูกกล่าวหาเป็นอย่างมาก จากการที่ต้องถูกดำเนินคดีซ้ำแล้วซ้ำอีก ไม่ว่าจะเป็นการที่ต้องไปให้การแก้ข้อกล่าวหาทั้งจากพนักงานสอบสวนและคณะกรรมการ ป.ป.ช. และผลสุดท้ายก็จะนำไปสู่ปัญหาการมีสำนวนการสอบสวนมากกว่าหนึ่งสำนวนในที่สุด ซึ่งผลดังกล่าวก็จะต้องไปตกอยู่กับบุคคลผู้ถูกกล่าวหาที่จะต้องได้รับความเดือดร้อนมากกว่าหนึ่งครั้งจากการใช้อำนาจรัฐในการกระทำเพียงครั้งเดียว อันเป็นการขัดต่อหลักกฎหมายที่ว่า “บุคคลจะไม่เดือดร้อนสองครั้งจากการกระทำเพียงครั้งเดียว”

¹⁰ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 89/1 วรรคแรก.

¹¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 21.

ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติกำหนดให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการเรียกสำนวนที่พนักงานอัยการได้เคยมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีเสร็จสิ้นไปแล้วกลับมาดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงใหม่ได้ หรือกรณีที่กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถดำเนินไต่สวนข้อเท็จจริงในคดีเดียวกับที่พนักงานสอบสวนกำลังดำเนินการสอบสวนอยู่ได้นั้น จะเห็นได้ว่าเป็นการบัญญัติกฎหมายขึ้นมาโดยมิได้คำนึงถึงหลักห้ามดำเนินคดีอาญาซ้ำที่มีอยู่ในบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ได้บัญญัติหลักการดังกล่าวไว้เป็นอย่างดีแล้ว

จะเห็นได้ว่าโดยปกติแล้ว กระบวนการดำเนินคดีทางอาญานั้นมักจะมีปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างการเลือกที่จะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามหลักนิติธรรม กับการเลือกที่จะควบคุมอาชญากรรมเสมอ ดังนั้น ในการพิจารณาและศึกษาในเรื่องดังกล่าวของผู้เขียนจึงมีวัตถุประสงค์ที่จะหาแนวทางในพัฒนากระบวนการยุติธรรม อีกทั้งเพื่อหาจุดสมดุลเพื่อที่จะผสมผสานหลักนิติธรรม กับหลักการควบคุมอาชญากรรม ทั้งนี้ ให้เกิดประโยชน์และเกิดความยุติธรรมให้ดียิ่งขึ้นไป และเสนอแนะเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี และหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหลักการห้ามดำเนินคดีซ้ำ และแนวคิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
2. เพื่อศึกษาอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 โดยเปรียบเทียบกับอำนาจในการสั่งคดีของพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
3. เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดจากการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐของคณะกรรมการ ป.ป.ช.
4. เพื่อวางหลักเกณฑ์ และเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น เพื่อให้การใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 สมมุติฐานของการศึกษา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นถือเป็นบทกฎหมายที่ยอมรับหลักการห้ามดำเนินคดีอาญาซ้ำ อันเป็นหลักการที่มีขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ.

2542 มาตรา 89/1 ได้บัญญัติให้อำนาจแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการคำสั่งไม่ฟ้องคดีแล้ว สามารถใช้ดุลพินิจเรียกสำนวนการสอบสวนมาดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงใหม่ได้ หรือกรณีที่บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงในลักษณะต่างคนต่างกระทำไปพร้อมกันกับที่พนักงานสอบสวนกำลังดำเนินการสอบสวนในคดีเดียวกันอยู่ได้ ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาการขัดต่อหลักการห้ามดำเนินคดีอาญาซ้ำที่มีอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ได้บัญญัติไว้เป็นอย่างดีแล้ว นำไปสู่ความไม่เป็นธรรมต่อผู้ถูกกล่าวหา ดังนั้น เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลมิให้เขาต้องได้รับความเดือดร้อนหลายครั้งจากการกระทำผิดเพียงครั้งเดียว และเพื่อให้การดำเนินคดีอาญาเป็นกระบวนการเดียวกัน ไม่แบ่งแยกออกจากกันจนก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อผู้ถูกกล่าวหาหลายครั้ง จึงเห็นควรให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้มีความชัดเจนในเรื่องอำนาจหน้าที่โดยให้มีการนำหลักการห้ามดำเนินคดีซ้ำมาพิจารณาในขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วย

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาถึงปัญหาการดำเนินคดีอาญาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ถูกกล่าวหา นั้นไปแล้ว และกรณีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถใช้อำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงซ้ำซ้อนกับการดำเนินการสอบสวนของพนักงานสอบสวนในเรื่องเดียวกันได้

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเอกสารเป็นหลัก โดยการศึกษาและค้นคว้ารวบรวมข้อมูลทางด้านเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศซึ่งได้ค้นคว้ามาจาก บทความวารสาร เอกสารเผยแพร่ของหน่วยราชการ หน่วยงานเอกชนต่างๆ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ตำราบทกฎหมาย ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต โดยนำข้อมูลดังกล่าวข้างต้นมาทำการวิเคราะห์ เปรียบเทียบเพื่อความเข้าใจ และประมวลเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี และหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหลักการหลักการห้ามดำเนินคดีอาญาซ้ำ

2. ทำให้ทราบถึงปัญหา และเข้าใจถึงขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาในชั้นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. พนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

3. ทำให้ทราบถึงความจำเป็นและความเหมาะสมในการนำหลักห้ามดำเนินคดีอาญาซ้ำ มาใช้ในการดำเนินคดีอาญา และเพื่อเป็นแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินคดีอาญาระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. กับพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการต่อไป